

Микола Дербуш

ВІРШИ

Mykola Derbush

POEMS

*Edited by Prof. O. Kostiuk
Cover by M. Mychalewych*

PRINTED BY TRIDENT PRESS LTD.
Winnipeg, Manitoba

1975

Микола Дербуш

ВІРШІ

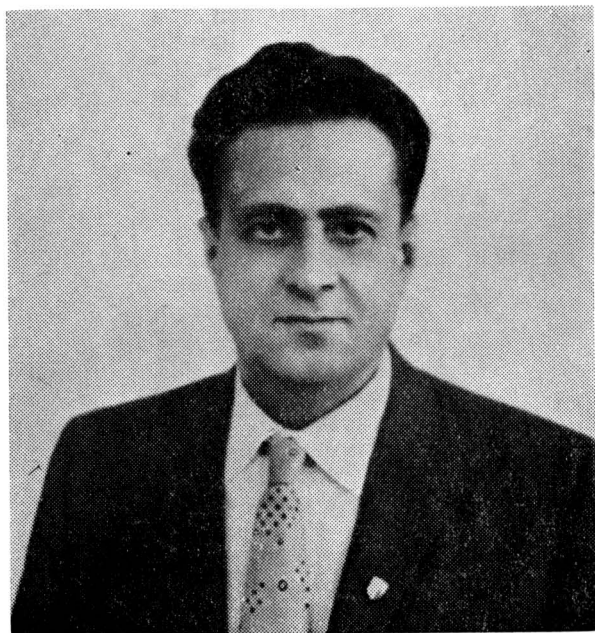
*Редакція проф. О. Костюкової
Обкладинка проф. М. Михалевича*

ДРУКАРНЯ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ ТРИЗУБ,
Вінніпег, Манітоба

1975

ВВАЖАЮ ПРИЄМНИМ ОБОВ'ЯЗКОМ
ВИСЛОВИТИ ЩИРУ ПОДЯКУ ТИМ,
ХТО ДОПОМІГ НАДРУКУВАТИ
ТВОРИ СИНА.

Марія Дербуш

МИКОЛА ДЕРБУШ
(Фото 1960-тих років)

ВІТЕР З УКРАЇНИ

Вітре буйний, дужий!
Завітай-полинь
аж туди, мій друже,
де в степах полин,
де степи безкраї —
ковила, курай...
У раю там пекло,
але все ж то рай!
Все навколо рідне —
приозівський степ.
І комфорт обридне,
як життя пусте...
Тут бракує змісту,
і нема ідей,
у чужому місті
тоскно час іде.
Там немає гуми,
кока-коли теж...
Напливають думи
про своє, просте.
Там — хатки біленькі,
Там — вишневий сад.
Я не винний Ненько,
що не йду назад...
Там — в'язничні ґрати,
замкнені уста,
плян — усе забрати
у чужі міста.
Степ мій рідний скутий,
наче Прометей,
друзі на Воркуті,
де пурга мете.
Тільки вітер вільний
у степах моїх,
там хатки похилі —
поцілуй же їх.
І від них цілунки
принеси мені,
щоб бриніли лунко
в них завзяття й гнів!

Міннеаполіс, 1959

СИМОНОВІ ПЕТЛЮРІ

Петлюра —
це символ,
це чин,
окреслений шлях у майбутнє.
Це —
замість „якби ж то...”
сталеві мечі
в змаганнях у дні незабутні.

Петлюра —
це втілені в дію і плян
надії кількох генерацій:
щоб власним для нас
був плодючий наш лан
й варстатні здобутки у праці...

... Осучаснив Мазепу — Петлюра,
шевченківський додав йому зміст:
всенародньо в державній структурі,
щоб майбутнє різьбили самі.

Щоб позбулися бидла й магнатів,
щоб для кожного — рівні права,
щоб закони для рідної хати
зформувала епоха нова.

Щоб були мозолі у пошані,
інтелект у пошані щоб був, —
вояки за це в ночі крижані
вперто билися в ріднім степу...

Ми не виграли змагу за правду.
Впали військо,
державність
і він...

Але ворог не вбив нашу справу:
Конотопи ще прийдуть нові!

Вашінгтон,
Сен Мартен,
Болівар,

Гарібальді,
Петлюра — тотожні.
В боротьбі зі старим йде епоха нова,
а нового убити неможна.

Розпадеться остання імперія...
Знав Петлюра і знаємо ми,
по борні кроволитній і впертій
до Державности шлях наш прямий.

Шлях двох Січнів в майбутнє прослався,
перемога — кінцева мета,
щоб в столиці, у Києві,
в славі
в Пантеоні Петлюра постав...

Щоб порвати кайдани й тенета,
щоб у степ завітала весна,
щоб у колі всіх націй плянети
гордовито НАШ ПРАПОР стояв!

Міннеаполіс, травень 1969

НЕЗАБУТНІМ

Симонові, Євгенові, Степанові

Парижу брук.
Сім куль і кров...
То постріли Москви —
в ідею.

Ідеї ворог не зборов.
Ідеї Прометеїв!..

Брук Роттердаму.
Також там —
Московська бомба —
у ідею...

Її нездійснена мета —
Ідею вбити Прометеїв!..

У Мюнхені модерний стріл...
Цян-отрута —
у ідею.

Даремно!
не зламати крил
у нації, у Прометеїв!

Міннеаполіс, 15.II.1961

ДО НАДУМИ

Є тем до надуми незчислений ряд,
і навіть місцевих чимало.
Найперше, звичайно,
то — знищення ґрат,
що юнь нашу в геттах тримали...

Зусилля уроздріб,
у наслідку — нуль;
зусилля громадою —
обух:
гурточок маленький не зрушить стіну,
ніколи,
як кажуть — „до гробу”.

Отож, до надуми:
проблема ясна —
робімо поважне щось спільно!
І успіх напевно
зустрінесться нам,
бо справді укупі ми сильні...
Державности день
буде хай весняним,
не сумно-жовтневим осіннім.

Громадою легше досягнем мети
Та успіхів золото-синіх.
Хай МУН наш

і ПЛАСТ,
і ОДУМ,
і ЮСУМ

і наші спортсівці —
всі разом
боронять державности сянну красу,
величні соборности траси.

Усім велич Січнів вичерпно ясна —
До праці!

Не будьте байдужі!
Готуйся юначко,
готуйся юнак —
з'єднайте свої сили дружні!

Ст. Пол, листопад 1964

СОБОРНІСТЬ

Соборности зміст —
 не кличі, а глибінь.
 Це —
 свідомо здобута потуга,
 це —
 єднання усіх у одній боротьбі,
 сили брата, товариша, друга.

Це —
 щоденні, постійні невинні бої
 з егоїзмом,
 із заздрістю, з гнівом;
 це —
 нелегкі здобутки
 мої і твої,
 на одній разом ораній ниві!
 Це —
 не грюкіт клепал,
 не промови гучні,
 а походи
 у лаві єдиній,
 це —
 в майбутнє скерований
 хід наших днів,
 де для всіх нас ідейні святині.

Це — від Січнів засніжених
 шлях усім нам,
 тих двох Січнів —
 наказ нам суворий,
 щоб на завтра —
 буяла по Січнях весна,
 щоб реальними стали їх твори...

... Соборности сенс —
 заповітна мета,
 і зорить нам вона і зоріла —
 щоб у славі, над Києвом, Тризуб прослав
 у змаганнях розгорнені крила.

Черемош і Десна,
і Дніпро, і Кубань
у єдиному морі всі злиті.
То ж потужною буде нехай боротьба
нас —
частин одного моноліту!

Нехай кожний наш крок,
навіть кожний наш рух,
для визволення буде офіра,
хай у дружньому, щирому потиску рук
променить, не згасаючи, віра!

...У змаганнях Народу —
частиночка я,
та лиш МИ,
лише Нація — сила!
І Софія, і Юр
у чеканні стоять,
щоб ми віру в боях воскресили!

Міннеаполіс, 21.I.1966

БЕЗСМЕРТЯ СТВЕРДЖЕНЕ В ЗАКОНІ

„Чи діждемося Вашінгтона?”

то — символ був,
і Є! І Буде!

То — здійснений святий закон,

то — з рівними правами люди...

Ми — не діждали Вашінгтона,
ми — Нація...

Загарбника закон:
в крові, в сльозах земля там тоне...

Москва теж символ — кат! дракон!

Та діждем! — Розпадуться грати,
Прийде і в Київ Вашінгтон...

І буде син і буде мати —
святий і праведний закон!..

А нині — пекло... Та Тарас

вже дочекався Вашінгтона!

То — Вінніпег! Його пора —
Безсмертя, стверджене в законі!

В граніт, у мармур, у бетон
не легко втілити титана...

Минуло нині років сто,
Минуть віки... Безсмертя — стане!

Ось — парламент, і тут — Тарас.
В чужій і враз — в своїй країні...
Поета ж мрії, то пора
свободи, в світі й в Україні.

Поета дух і Вашингтона —
єдиний символ, зміст єдиний:
То — нині праведний закон
в Канаді... Завтра — в Україні!

Вінніпег, липень 1961

ШЕВЧЕНКО — ВАШІНГТОН

Тарас і Джордж — Шевченко й Вашингтон...
І континенти і епохи — різні.
Але один ідейний тон,
дороги Духа — рівнобіжні.
Країну Джордж збудив зі сну,
з колоній утворив Державу,
закон поставив, як стіну,
щоб зберегти Людини право.

Тарас — народ збудив зі сну:
безбатченків з'єднав у цілість.
Мету поставивши ясну,
він шлях проклав мечеві й силі.

Був Вашингтон, мов поклик духу,
в новій державі для людей,
і поклик цей прогрес роздмухав,
у сьйнім розквіті ідей.

Шевченко був для нас Пророком,
він душу нації збудив,
та не діждався світлих років —
законів праведних пори.

Хоч нині сльози, кров, руїна,
а прийде праведний закон
Тараса й Джорджа в Україну!
Впаде Москва! — Впаде дракон!

Міннеаполіс, 15.ІІ.1961

КОБЗАРЕВІ

*Кобзарю!
Знов до тебе я приходжу,
бо ти для мене —
совість і закон.*

Ліна Костенко

Чи знав він —
хлопчик з Моринців,
як панські попасав ягнята,
що всі його пани —
мерці,
йому ж —
живим віки стояти?!.
Не з Енгельгардтом
ті лани,
село, гаї, степи широкі
історія пов'яже —
з ним,
з Тарасом,
Нації Пророком!..

Чи знав він —
учень,
як в дяка
читати вчився і писати,
що доля суджена така:
титан в безсмертя маєстаті?!.
Що в кожній школі,
в інститутах
вивчатимуть слова Тараса,
що їм завжди —
живими бути
і у Полтаві
й в Каракасі!..

Чи знав він
служба-козачок,
йдучи за паном у Варшаву,
що гордовитий пан —
ніщо,
нікчема, ласий на забаву?

... Але — в історію увійде,
бо час зв'язав його
з Тарасом,
будівником святих ідей
в добі нечуваних потрясень!..

Чи знав
кріпак,
коли у парку
копіював античних німф,
що у добу ракет, радару
мистці знайомі будуть з ним,
як із мистцем?!.
Що до музеїв
він владно,
в славі увійде —
національним Моїсеєм
вселюдських праведних ідей?!.
Чи знав
поет,
як серця рухи
в поєми перші перелив,
що земляків бере за руки,
веде
на Нації вали?!.
Що з „малоросів”
словом створить
національний моноліт,
що в ті роки,
в часи суворі
в серцях розтопить
словом лід?!.
Чи знав він —
автор,
як в друкарні
дістав примірник „Кобзаря”,
що,
хоч і прийдуть муки, кари, —
стає
з безсмертними у ряд?!.
19

Що слово вогняне
Пророка
„Свою Україну любіть!..” —
лунатиме в степах широких,
немов наказ,
у боротьбі?!

Чи знав він —
в'язень,
як ховав
крамольні вірші
у халяви,
що слава тих рядків жива,
у вимірах гльобальних
слава?!

Що ті слова,
що ті ідеї
поета-в'язня
прийдуть в світ
у різних мовах
Прометея
дадуть за Правду
слова звіт?!

Чи знав
поет,
коли писав
про Вашингтона —
символ Правди,
що прийде час,
і він постав,
Тарас —
у конгресовій справі?!

Що в місто Джорджа
він прийде
в пошані,
в бронзі,
в славі,
гордо,
як символ Правди?!

І в червня день —
Тарас
і Джордж —
в однім акорді!

Чи знав Пророк,
коли творив
свій „Заповіт”, немов молитву,
що з тої сяйної пори
в одне він з Нацією злитий?!

Що кожний крок її
вперед
то крок Тараса — „Заповіту”?!
І знов вона
свій меч бере,
Тарасів меч,
за Правду в світі!

Міннеаполіс, 20.3.1962

—x—

КРЕДО

Ані в рай,
ані в пекло не вірю,
в присуд долі,
в безсмертя душі,
ні в штамповні нещирі офіри,
ні в святенність митратів-мужів.

У матерію, в русі я вірю,
в безконечність реальних світів,
у життя, що і в смертному вирі
буде далі іти.

Вірю в розуму лет прометейний,
У космічне майбутнє Землі,
у вселюдські я вірю ідеї,
в сяйне Завтра, що нині — у млі.

Міннеаполіс, 27.8.1963

ДУМКА

Мое тіло — сполука молекул.
Смертна — цілість, безсмертні частки.
Все відносно — близьке і далеке
і зв'язків всіх нитки...
Думка — стислий матерії витвір,
меж для неї конкретних нема!
лише мить — і от нею сповиті
велич часу — просторів і мас.

• Думка — швидша у русі, ніж світло
і міцніша тяжіння зірок.
У цілому, з матерії в світі
думка — вищий матерії крок!

Міннеаполіс, 20.7.1965

МИНУЛЕ... СУЧАСНЕ... МАЙБУТНЄ

Для минулого —
розуму холод,
в аналізах і синтезах тез,
у порівняннях з тим, що навколо
з тим,
що зараз росте...

Для сучасного —
все моє серце.
Я у ньому.
І ми.
І наш світ.
усі зльоти,
падіння,
всі герці.
В ньому ж —
сонце в траві...

Для майбутнього —
мрії крилаті,
гін в далекі космічні світи,
хоч не нам,
а прийдешнім землятам
міжпланетні шляхи віднайти.

Міннеаполіс, 3.2.1965

ІНДІЇ НЕБА

Як у сивих віках каравелі,
що до Індій сміливців несли,
уможливили дивні новелі,
про поєднання волі і сил, —

так тепер —

теж снуються новелі
про сміливих, в ще дальших світах,
про ракети —

нові каравелі,
що їм

Індії Неба — мета.

Не Гомера читатимуть внуки
і не Квітку —

співзвучне добі:
про здобуття Нептуна,

про муки
та з тяжінням і з холодом бій.

Плянетарні прийдуть Робінзони,

Амундсени небесні прийдуть.

Магелланам, галактики зони

будуть —

взятий редут!..

Міннеаполіс, грудень 1956

ЗЕМЛЕ-МАТИ!

Ми — земляни. Ми — юнь на планеті,
але став її світ нам тісним.
Перші в нині космічні сонети
це —
 бруньки провесни ...

В позахмар'ях рої сателітів
і беруть і несуть до Землі
звуки й образи,
 єдністю злиті,
створять з неба-землі
 живопліт ...

В міжпланеттях ракети слухняні,
братні кулі досліджують там —
у далекім, далекім незнанім,
яке —
 наша найближча мета ...

У мільйонах рахуємо милі
астронавтів навколо Землі.
Перший крок,
 щоб весною посміли
до планет скерувати свій літ ...

Земле-Мати!
 Ми — твір твій. Ми — діти,
з твоїх соків породжені ми.
По весні будем в силі летіти
до зірок —
 у прийдешнього мить!..

Міннеаполіс, 9.8.1965 р.

ЗАТІСНО СТАЛО НА ЗЕМЛІ

Затісним став нам обрій Землі,
хоч сельваси ще є Амазонки,
хоч завтовшки у милі антарктики лід,
хоч загратні ще маємо зони.

В стратосферні простори ракети стремлять,
а наземний лишаємо хаос,
бо тремтить у конвульсіях джунглів земля,
бо ще маємо Брежневих, Мао...

Лет у космос — найвищий сучасности сенс.
Але — перше б наземний порядок!
Що ж то людство в надхмар'я тепер понесе,
чи ж роз'єднання, зброю та ґрати?

Непотрібні і Марсові (бог він війни)
наші танки і бомби, і гази.
Якби ж Землю наш розум від зброї звільнив, —
для ракет було б більше у касі.

От тоді б мали що понести у світи:
силу розуму — витвір плянети.
У надхмар'я тоді можна впевнено йти
та космічні сплітати сонети.

Міннеаполіс, 14.4.1967

МИ — ПЕРЛИНА

Віє сумом від фот „Марінера”
— мертвий сусіда наш Марс!
І сусідка теж мертва,
Венера,
під серпанком розпечених хмар.

А за Марсом —
і холод, і темінь
більйонів незміряних миль...
Ти єдина,
о, Земле,
в системі!
І єдині розумні в ній — МИ!

В атомовій проблемі нам нині —
два шляхи,
для плянети, для нас:
чи —
міжзоряні обрії сині,
чи в тотальній руїні війна?

На плянету не прийде удруге
інтелект,
що сягає до зір, —
вже не стане у неї напруги
перейти еволюції вир!

Ми —
одні у шаленім просторі,
хоч і кризи,
як цілість —
ростем.

Ми — перлина
і ми — неповторні
в цій, одній з галактичних систем.

Сейнт Пол, 29.10.1965

ТАК! ЦЕ БУДЕ!

Порошинка ти, Земле,
в Системі,
та майбутнє належить тобі.
Ми, — земляни,
міцнієм, ростемо
й зростемо у космічній добі.

Будеш, Земле,
ти центром Системи
(дещо й правди подав Птоломей!)
Прийдуть досі нечувані теми,
як Земля керівництво візьме!

Допоміжними кулями будуть
усі „боги” й „богині” тоді:
їх Земля опанує і збудить
для землян у Системі,
для дій...

Хоч планет будуть функції різні,
та Системи завдання —
одні,
у єдинім з планет організмі
засистемність — Галактики дні!

Порошинка — в шляхах засистемних
до далеких планетних систем —
подолає Галактики темінь,
титанічно зросте!

Прийдуть велич і сили —
здобутки
і мізкових клітин
і руки.

В галактичній Системі Майбутнім,
для землян —
гордовиті роки!

.....

Так! Це буде !!!

Але ж... за століття!
Ми ж тепер в передранішній млі,
ми в космічнім немов неоліті,
для землян, для Землі.

Міннеаполіс, 24.4.1966

МІСЯЦЬ - МІСЯЧЕНЬКО

(Першим фотам з поверхні Місяця присвячую)

Місяць-Місяченько!
Час тебе наш зрушив: .
був ти далеченько,
а тепер —
 не дуже !..

Був усім в пригоді,
як жили з свічками:
мав тоді нагоду —
паном був ночами.

В селах з каганцями
ти не мав турботи:
в сні були мерццями
люди по роботі.

Ти на всій планеті
був об'єкт для віршів
у земних поетів,
навіть і в найгірших...

Теж усім сп'янілим
надто від кохання
був немов манилом
у словах й зідханнях.

Чумакам,
 повстанцям
ти світив дорогу.
Отож чим був в стані
всім служив хоч трохи...

А віки минали...
Все було на місці!..
Був їм досконалим
Місяченько-Місяць.

Хоч поскубла нафта
функції цих окрайці,

давні ролі грав ти
в добре знаній праці...

Аж прийшли у сяйві
Едісона ватти,
став вже Місяць зайвий
у вечірні ватри...

Хто б то бачив плями,
місячні серпочки,
як заграв реклями
полум'я хлюпоче?!

У неоннім світлі
хто б зважав на фази!
Ну,
і став ти в світі —
ветеран в запасі...

... У добу модерну
рік крокує віком...
Успіхи ядерні —
Місяцеві —
ліки...

Як ракети —
в небо —
„Лунніки”,
„Джеміні”,
Місяця знов треба...
Кардинальні зміни!..

Функцій безліч різних
буде в тебе,
Друже,
У епосі грізній
атомовій дужій!..

По кількох „Джеміні”
станеш Інформцентром,
про погоди зміни —
телеінструментом.

В кратерах,
у грудях
наші шахти будуть,
найцінніші руди
роботи здобудуть.

В цирках твоїх,
Діду,
телескопи стануть,
хроніку зі світу
принесуть останню...

Таємниць з галактик
буде в них чимало,
вхопимо ми факти,
яких ще не мали...

Станеш нам на варті:
звіт за кожну хмару,
будеш місцем старту
„каравель” до Марсу!..

І колись
(Це буде!!!)
Станеш парком,
садом,
бо титани-люди
принесуть розсаду...
Місяць-Дідусь
буде
континентом шостим,
де всіх націй люди
будуть любі гості!..

І я вірю нині:
в прапорів акорді
буде й
сонце-синій,
наш,
тризубом гордий!..

Міннеаполіс, 2.6.1966

МІСТО - СПРУТ

Чи знаєш те місто,
яке, наче спрут, —
без серця,
холодне, безжальне,
сотками відразу охоплює пут
в могутньо-всевладному шалі?...

Чи знаєш те місто,
яке, мов давун, —
в обіймах стискає і душить,
затрує в випарах листя,
траву,
і людські затрує душі?...

Чи знаєш те місто,
що трупом смердить,
хоч пнеться в будівлях угору?...
Серця в егоїзмі там —
надто тверді,
а душі — проказою хорі...

Чи знаєш те місто —
сучасний Содом —
з мозаїки рас усіх
націй,
де втома окрема є сумою втом
від гуркоту, темпу,
від праці...

Місто - Спрут —
це модерна потвора,
найогидніша зо всіх на Землі!
В бетоново-сталевому творі —
мов Антарктики лід...

В Місті - Спруті, підземні дракони
ринуть з гуркотом
вдень і вночі.
Тут —
відмінні у всьому закони
і відмінні до всього ключі...

НІ! Я НЕ ВРІС!

Ні!

Я не вріс!

І не вросту ніколи
у цей чужий і безідейний світ,
де в доляровому вузесенькому колі
стандартні вчинки

й дії всі!

Ні!

Я не вріс

у мешкання просторі,
де показовість б'є з усіх гармат,
в яких канапи,

килими, мотори,

а щирости,

гостинности — нема!

Ні, не вросту у стиль,

який формують

реклами й зиск

могутніх фірм

та визначають напрямную

витрат,

тенденцій та офір.

Ні, не вросту в життя,

що в ньому — книзі

у житлах вже і кутика нема,

у всі зростаючі моральні кризи,

які грядуть в злочинности громах.

Ні, не вросту

у „крісмес” бізнесовий,

позбавлений і серця і Христа,

в псевдо-футбол,

у „камікси” масові,

в егоїстичність всіх підстав.

Ні, не вросту

в здобутки їх культури —

у „адвертайзінг”,

„ріслінг”, „чжувін-гам”,

у „кока-колу”,
у шкільну халтуру,
в телевізійний стиль,
який формує хам...

Ні, не вросту
у побут індивіда,
в якого з літери малої “you”,
який не думає критеріями світу,
персону знаючи одну —
свою!..

Ні, не вросту
в атавістичні інчі,
у Фаренгайт,
у „спелінг”, Галовин,
коли планеті всій зоріє інше —
шляхи ОБ'ЄДНАННЯ нові.

Уламком Матері-Європи
у землю ляжу я чужу,
і — тільки сік землі розтопить,
зітре відмінностей межу!..

Міннеаполіс, 30.3.1962

ТЕЛЕВІЗОР

Ти міг би бути нашим другом,
могутнім чинником добра,
блискучим прикладом потуги,
яку дала нова доба.

Ти, як учитель, провідник,
як ілюстратор, як суддя
подати б міг у кращих видах
усі відмінності життя.

Природознавство і культуру,
дослідництво, мистецтво — все.
Ти дати міг,
немов в лектурі,
подій історії лице.

Багато б міг... А що несеш ти?
Що пропагуєш? Що даєш?
Чого ти вартий нині, врешті?
Чи виправдав ім'я своє?
Грабунки, вбивства,
бійки, злочин —
в усіх відмінах, типів всіх...

Плюєш ти правді
 просто в очі
отруйний, деструктивний сік...

Христові — ворог,
 ворог Церкві,
моралі ворог... Для дітей...
Та що там!.. діти —
 твої жертви!

А ти —
 могила для ідей.
Ти — проповідник еґоїзму,

інструктор кадрів для в'язниць,
посилувач моралі кризи,
сіяч спокуси сатани!..

А міг би бути нашим другом,
могутнім чинником добра,
блискучим прикладом потуги,
яку дала нова доба.

Міннеаполіс, 8.4.1962

БІТЛС

Для інших — закон хай!
Для мене ж — Я хочу!!!
Плюю на вас, леді!
Плюю на вас, сер!
Від героїни поблискують очі.
Оплесків грім — „БІТЛСІВ КОНЦЕРТ!”
Сипляться стерлінги...
Натовпи тисячні...
Гульдени, марки, доляри —
дощем...
Навіть медалі —
від лордиків „мислящих”
І крони і франки.
І знову. І ще...
В шалі екстазів штурмують готелі.
Метою — автограф,
якийсь сувенір...
Щоночі новенькі дівчатка в постелі,
а іншим відрубане — Ні!..
В країні Шекспіра,
Ньютона, Уатта
герої сьогоднішні —
бітлс...
З реготом розкладу рвуться загати
в нашій сучасній добі...
Певно — дух Ніцше радіє в могилі:
его-потвора рушає у світ,
его-потвора зганьбить все,
похилить,
знищить, зруйнує,
танцюючи твіст...
Дух атавізму несеться з печери,
звуків там-таму —
відгомін в піснях...
...Невже ж то в плянети емблемою —
череп,
а не космічна весна?..

Міннеаполіс, 15.10.1965

СОНЯШНЕ ЗАВТРА

Ол. Бердникові — авторові
„Шляхами Титанів”

Силами сонця збагачена осінь:
соняшні сили в просторах ланів.
Дужих комбайнів повтомляться коси,
доки на нивах лишаться стерні.

Сонцenasиченість в кожній зернині,
що виростала із первнів Землі:
стигла учора,
опера на нині —
готова у завтрішній літ...

Наше завтра —
то нині несмілі
прокладання космічних доріг,
щоб нарешті в парсеках,
не в милях,
Ми збороли титанів поріг.

І тоді, в галактичних просторах —
(це Майбутнє — не мрія,
не сон!)
сила Сонця нам соняшний створить
світ у космосі,
Світ межі Сонць!..

Міннеаполіс, 15.3.1965

Микола в уніформі військового зразка, з Мамою.
1915 рік

НАША ДОБА

Живемо у добу, коли в дослідях ми
електронні рахуємо ядра,
і комптометри-роботи наші самі
інтегралів утворюють кадри.

Живемо у добу атомових заgrav
і ракет, на Венеру керованих
коли швидкості джетів
(над хмарами гра!),
соті частки секунди метровані.

Живемо у добу сателітів отар —
в стратосфері, в надземнім просторі,
коли Місяць — вже майже здобута мета,
як пляцдарм для небесних моторів.

Живемо у добу наддосягнень таких,
які вік тому навіть не снилися...
Але ж в світі імперій —
підстави крихкі,
якби атоми бомб показалися.

Живемо у добу, коли владар Кремля,
Джансон, Мао в афектну хвилину,
лише гудзик потиснуть —
і наша Земля
у добу доархейську полине...

Живемо у добу, коли образ і звук
записати можливо одразу
на стрічках,
що в прийдешню епоху нову,
про сучасні події розкажуть.

Міннеаполіс, 12.12.1964

ШЛЯХИ У БЕЗМЕЖЖЯ

(Першим космонавтам Сходу і Заходу)

„Не Зевс, не Пан, не Голуб-дух...
П. Тичина „Соняшні клярнети”.

Напівмавпою тесаний камінь
кинув в небо ракетні громи.
Шлях у небо стелили віками
й простелили — об'єднані МИ!

МИ —
нащадки реакцій в матерії,
на космічній піщинці Землі,
у величній технічній містерії,
в небо нині керуємо літ!

Всесвіт —
Космос, —
матерія в русі.

Ї вищість
то — думка,
то — дух!

Дух Землі наш
системою струсить,
для землян,
в сонцесяйнім саду.

Не триватиме штурм цей в епохах,
як перехід з каміння
на мідь.
Вже й тепер від Перуна, Дажбога
є сильнішими МИ!

Від багать до Уатта
шлях довший,
ніж Уатт — атомовий рушій...
Проб'ємо ми вакуумні товщі,
бо —
завзяття в душі.

Розшукаємо в космосі інших —
теж титанів,
нащадків амеб.

Будуть спільні зусилля сильніші,
при бажанні
здобуть те саме...

Шлях Землі —
у безмежжя Всесвіту,
галактичні простори —
мета.

Де сузір'я,
як грона, як квіти, —
Завтра будемо там!

У часі це, від нині, є ближчим,
аніж час,

що сокиру створив...
Ні, ніщо тепер,
Земле, не знищить
твій могутній у небо порив!..

Міннеаполіс, 27.12.1964

КРОКИ В МАЙБУТНЕ

Перший крок — на Землі.
Він найтяжчий:
реконструкція суті Землі —
забобонів познесені хащі,
ворожнечі постесаний лід...

Він — складний:
на руїнах імперій —
всенародний один парламент,
де всіх націй позбирані перли
шовінізм; поскидали з рамен.

Він — глибінь:
зрозуміти всім спільність,
що у людстві поєднані ми,
що в Майбутне шляхи тільки сильним
і що сильним дороги — прямі.

Він — широкий.
Сприйняти землянам, —
шлях у просторі й в часі один:
то — з'єднати зусилля і пляни
рас, народів, родин.

Він — рішучий:
то — створення армій
розбудови плянети бійців;
сили роботів фабриці, фармі,
але пульти — у людській руці.

Він — могутній:
така технологія,
рівень техніки людства такий,
щоб Сагару зробити вологою,
щоб дощило на потиск руки.

Він — величний:
підставою атом —
не у бомбах, в знаряддях Землі,
і от —
баз в стратосфері багато,
пасажирський ракетами літ...

Другий крок — розбудований Місяць,
на орбіті розгойданий так,
щоб на ньому для кожного місця
була б визначена мета.

Вірю я,
і напевно так буде —
там дороги, сади й міста...
Генерацій Майбутнього люди
працюватимуть, житимуть там.

Третій крок — всі плянетні системи
сателітами стануть Землі.
О, які ж тоді обрії й теми,
і який у піднесенні літ!..

Крок четвертий... І чи він останній?!
За сторіччя від нині цей крок —
коли будемо (будемо!!!) в стані
долетіти до Світу Зірок.

Міннеаполіс, 30.6.1966

КОЛЮМБИ МАЙБУТНЬОГО

На планеті не буде Колюмбів:
є на мапах її кожний риф...
Гляньте в небо: Там — зоряні кліумби,
там шляхи у незнане — вгорі!

Тільки перші невправні,
несмілі
астронавтів шляхи від Землі.
А колись — на парсеки, не милі,
розчислятися буде їх літ...

Не з благанням у небо про чудо,
а шукаючи трас там, шляхів,
наше Завтра дивитися буде,
гордовитих майбутніх віків.

З каравель пересіли в ракети,
й знову будуть Колюмби — тоді,
як з планет,
мов з окремих брикетів,
Ми, земляни — збудуємо дім...

Мореплавців нащадки полинуть
в галактичні далекі світи...
Земле!

Земле!
Блискучі хвилини
на шляхах до безмежжя мети!..

Міннеаполіс, 9.12.1964

ПАМ'ЯТАЙТЕ!

*Слухагам юнацького Лекторія при відділі УККА,
присвяжую, а в тому й моему найкращому
з кращих угнів — Аркадію
Сингаївському.*

Молодим, енергійним, сміливим
все належить —
і простір і час,
перемоги, здобутки і впливи.

В них освіта —
у ролі ключа!
Вам —
креслити каркаси й деталі
у прийдешній плянети добі,
вам —
летіти в немірянні далі,
вам —
з тугими проблемами бій!...

Як колись вирушали в простори
мореплавці у сивих віках,
так і вам вирушати.
Мотори
і ракети —
у ваших руках!

Дослідити вам психіки нетри,
океанів і надрів глибинь,
вам з Айнштайна творити сонети
у величній —
у вашій добі!

Вам —
знайти і найменші частини
атомових ускладнених трас,
концентратів зліпити клітини
для нащадків добра.

Вам —
Колюмбами бути на Марсі,
льодовий фільмувати Плутон,

Вам — ховати і решточки Маркса,
у оновленій справжній ООН!

Вам — розбити останню з імперій,
щоб об'єднаним дійсно був світ,
на вселюдському
(й людському)
спертий,
Де всім націям — право на звіт.

Неможливо у вірші подати
незчисленні проблеми,
які
розв'язати вже ви — кандидати
для майбутніх віків.

Що б не вчили і ким би не стали —
пам'ятайте — завжди у житті
переможці — твердіші від сталі,
вміють прямо іти...

Не минайте дороги тяжкої:
хоч тверда,
але вгору веде.
Битим шляхом іти, у спокої,
це — дорога в пусте...

І також пам'ятайте про Неї —
Україну — країну батьків,
що в тортурах,
в недолі інеї
перейшла і перейде віки.

Пам'ятайте:
Майбутнє розчавить
дух імперський, в усміхнений день;
шлях яскравий
і шлях величавий
Україну в майбутнє веде!..

Міннеаполіс, 22.ІІ.1961

ЮНЬ СУРМИТЬ

Юнь сурмить у віршах,
у піснях, у картинах —
степову традиційну ясну,
у волошках, вишневім квітінні .
непоборну весну.

Хоч і тяжко творити за ґратами
(дух відлиги — міраж!),
Юнь дає, невимірний каратами,
повнозвучний метраж...

Хоч спокус —
орденів так багато
розкидає імперський палац,
Юні творчість —
для рідної хати,
хай окрадена, бідна, мала...

Та Пророком для Юні —
не Брежнев,
ані Ленін чи Енгельс —
Тарас!

Дух Тараса,
його безбережність
і новітня й стара.

Добре знають про тих, що сконали
у катівнях-льохах,
серед тундр, —
Юнь несе до майбутніх аналів
незаплямлену,
горду мету!

Юнь не славить у одах тиранів,
не згрошевлюють юні талант,
хоч і знають про муки та рани,
що негнутість дала.
Хоч і тяжко у мряці, у холоді
юним паросткам серце нести,
та кличем прометейної молоді,
УКРАЇНО, є ТИ!..

Міннеаполіс, 7.7.1966

Г А Р Т У Й М О

(Я. Падохові)

Не маємо нині держави,
не маємо зброї тепер.
А дух наш — чи ж має іржавіти,
забути, наш степо, тебе?!

З Карпат і з розлогого степу
прийшли ми в далекі світи.
Борімось! та ж' руки не стерпнуть
під прапором Волі святим.

Складаймо піщинки, цеглинки!
І Сонце ж із атомів теж...
Хай дух, хай енергія чинить:
мале у велике росте!..

Гартуймо! Будуймо!
 Ліпімо!
в Америці НАШУ фортецю.
Не будьмо наївно-сліпими,
що доля без чину сплететься.

У згоді кріпімо підмур'я
великого чину вже ТАМ —
крізь ґрати московські похмурі
сонце принести братам!

Міннеаполіс, 14.І.1964

ДІЯМАНТИ ОКРИЛЕНИХ СЛІВ

Ліні Костенко

Де знайти мені
образів-слів тих,
які в Ліні у кожній строфі,
які змістом і формою злиті,
немов — штрих і графіт?!

Де знайти мені
тої майстерности,
щоб у кожному слові був сенс,
і такої граційної терпкості,
яку Ліна у ритмах несе?!

Геній Лесі,
відлуннями в Ліні,
у акордах гаптованих слів —
повноцінні,
блискучі перлини
її ручкою сплів.

Хоч страшні,
невблаганні,
суворі
духи зла там —
на рідній землі,
але Юнь,
але Ліні
ще створять
діяменти окрилених слів!..

Ст. Пол, 10.2.1964

БЛИЗЬКІЙ І ДАЛЕКІЙ

Любі Забашті

З маленького фота
відчув твою душу,
її неосяжну глибінь.
Хоч словом
просторів далеких не зрушу, —
пишу без адреси,
бо хочу, бо мушу,
близькій і далекій — тобі.

Зненацька знайшов я безцінну перлину,
відчув твоє серце,
ество, твою суть
та крила в степах твої,
дужі, орлині
і серцем до серця твого я полинув —
я серцеві,
квіти від серця несу.

З очей твоїх, слів твоїх
тут простяглася,
у спогади юні, доріжка терпка:
немов би
вітала степів наших ласка,
немов би
бриніла легенда чи казка,
немов би
з тобою степами блукав...
Тут — степ Гаявати.
Теж — квіти і трави.
Але, немов інші,
чужі, не такі...
То може здається,
що весни і травні,
і пахощі квітів,
і сонця заграви,
і зорі інакші,
і неба блакить.
Це — перший мій вірш
тобі, Любо й останній.

Ми ж, сестронько,
У вас — вечоріє, з різних далеких світів...
Це — зойк мого серця, у нас — ще світання...
посплетені в ньому степах привітання, —
юнь, степ наш і ти.

Вклонися ж, кохана,
і пахощам трав наших рідних степів, від мене Дніпрові
і кожній стеблиці, і темній діброві,
і тій, що в чорнозем всмокталася,
і Дзвонам Софії, крові,
і сонцеві днів!..

Міннеаполіс, 17.I.1964

ОЙ, ВЕСНА!

Ой, весна!
Буйна зелень дерев
у далекому рідному краю...
Найчорніша туга у обійми бере
мое серце.
І душить, і крає.

Годі, серце!
Забудь про степи,
запашні,
чорноземні, розлогі!
Бога, серце —
з доляра зліпи!
Але ж як,
коли — очі вологі?

Ви ж хотіли далекий побачити світ,
а у кожному світі —
омани...
То ж забудьте ви тут
рідний яблуньки квіт
і хатини в станицях саманні.

Все забудьте! Усе!!!
Легше буде тепер
ідеал свій

обмежити автом...
Ні, Кубань!
Не забуду ніколи тебе,
хоч і горя там випив багато.

Шикаго, 30.9.1960

КВІТЕНЬ

Мамі — іменниці

Квітень обізвався золотом і синню,
усміхнувся сонцем, ніжним вітерцем,
завітав у гори, завітав в низини,
вмивши у озерах збуджене лице.
В корінців клітинах — по снігах, морозах —
сили пробудивши,
Квітень далі йде,
щоби і в блакиті відсвіжили грози
його щедрий, щирий
сонцедайний день;
щоби кущик кожний, щоб зернятко кожне,
щоби брунька кожна в сонця брали сил,
щоби вкрили квіти його, Квітня ложе
та стелили в літо
шлях його краси.

14.4.1961

НАСТРОЄВЕ

Падають, падають з неба сніжинки,
білий простеляють (в квітні!) килим.
У серці, у мріях — степи і шипшина
і юності дні,
що давно відгули...

Дні пропливають у місті чужиннім,
сірі, як попіл, холодні, як сніг;
такі беззмістовні, скупі на вражіння
і так в непотрібне занурені дні...

Падають, падають з неба сніжинки,
вітер північний їх крутить, мете.
Вірш настроєвий ліг на сторінку —
друкою... Навколо нудне все, пусте.

У спогадах лину (то крила орлині)
я сонцю назустріч,
в далеке — туди,
де легіт-вітрець понад нивами лине
і справжнього квітня у квітах сліди...

Де яблуні, вишні у пахощах сонця,
де верби похилі, тополі стрункі,
де падають з неба квітневі червонці,
в садочках Кубані квітневі вінки.

Міннеаполіс, 18.4.1961

ТРАВНЕВІ МРІЇ

І сіяли, сіяли хмари дощем
на зелень, народжену в травні;
спрагле живе так благало їх — Ще!...
кущики, квіти і трави.

Та хмари пролинули. Знову блакить,
і кожна краплинка — веселка.
Могутні, розбурхані хвилі ріки,
по зливі — бадьорі, веселі.

Природа святкує Великдень весни
соняшний, щедрий, привітний.
Моляться сонцеві трави рясні,
усміхнені дерева віти.

Природа радіє. І в серці — весна,
кохання і мрії травневі:
я знаю, що сонце засяє і нам,
майбутньому нашому дневі.

Міннеаполіс, 27.5.1960

МРІЯ

Любі Забашті

За мить я відчув усі пахощі в лісі —
і м'яти, суниць і ялин,
і грон винограду в лапатовому листі...
зі степу озвався полин...
Відчув аромат яблунево-вишневий,
троянд і шипшини, конвалій, грибів,
і в пахощах сонця усміхені днів
стерні й сіножаті степів.
Почув соловейка в зеленому гаї
і жаб з степової ріки,
почув, як вітрець понад житом зідхає
і півня у ранки дзвінкі...
Почув і відчув і побачив я, Любо,
в коротку замріяну мить,
на зборах звичайних звичайного клубу,
що серцем пов'язані ми,
Вона —

Україна —

то скарб найдорожчий,
в любові еднаючий нас.
Хоч нині кайдани там,
сила ворожа,
хоч сила ворожа міцна,
хоч холод заметів,
хоч люті морози,
хоч влади чужої хомут,
все ж вірю я, Сестро, —
по бурях і грозах
здобудемо нашу мету!

Міннеаполіс

СЕРПЕНЬ КУБАНИ

Моїй дорогій Мамі.

Стиглий серпень серпом розмахнувся —
рештки піль у степу поголив,
у садках солоденько всміхнувся —
стиглі овочі медом налив.

По баштанах „рекрутів” покликав,
в кучугури їх всіх поскладав,
а zostалися — зелень, каліки,
на бекмез, сухоребра біда.

Качанів кукурудзи торкнувся —
на сирки молочко загустив,
в баклажанах додола зігнувся,
в помідори рясні загостив.

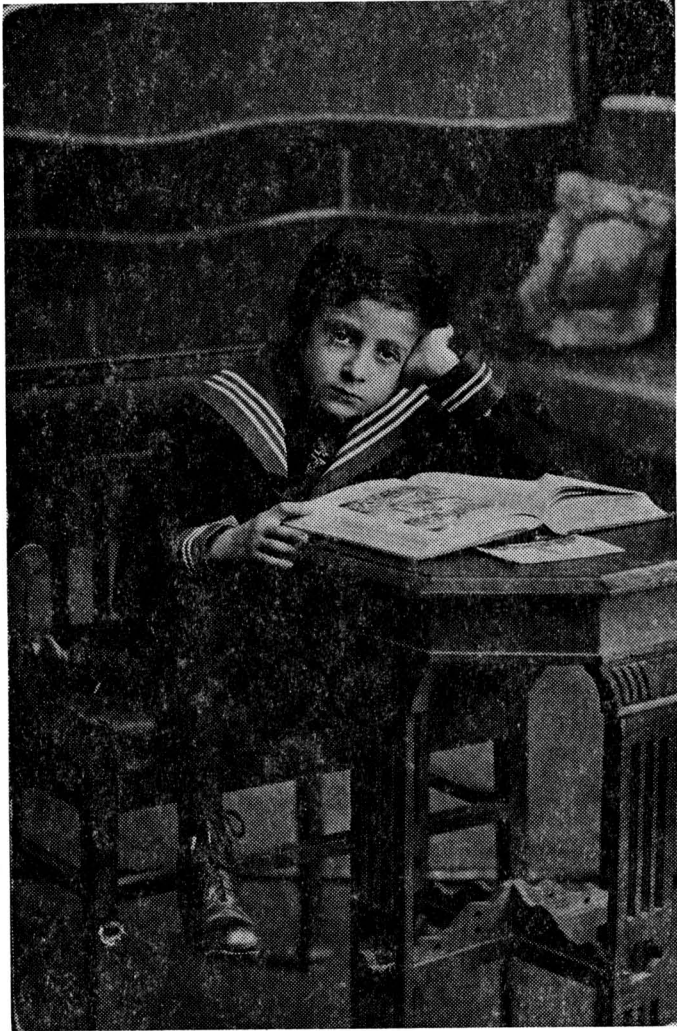
Позбирав на городах насіння,
виноградників лози зірвав,
завітав в сіножаті осінні —
в буйні пахощі в'ялених трав.

До достиглого, серцем він — камінь:
Працьовитий господар щомить
мозолястими вправно руками
харч готує скупенькій зимі.

До морозів, вітрів і заметів
сік землі перетворює в плід,
розміряє на тони і метри
всі здобутки землі...

Коли липень і серпень багаті,
то і щедрий і щирий наш рік,
у станичника радість у хаті —
по серпневій порі.

Фарго. Півн. Дакота, 23.8.1960

Семирічний Микола над енциклопедією.

МУЗЕЙ КРАСИ

Бабиного літа дні середосінні,
тільки шерех листя згадує про сніг.
В щедрій, щирій, теплій неба сонцесині,
дні такі бадьорі, дні такі ясні.

От і в Міннесоті індіанське літо —
не вмирання сонця, але гимн красі,
з надозерним краєм, немов суттю злите
і у час погоди і у мить грози.

Скільки тут нюансів у кольорах листя!
У Айтаска-парку мов музей краси.
Певно — дух-Ваконда у величнім лісі
Її велич — Осінь, взяв і запросив...

Йї знов прийшла красуня
(та ж Ваконда просить!)
в цей у дзвонах сонця шерехливий день...
Але ж завтра вранці, у холодних росах,
з Міссісіпі лона певно відійде...

Міннеаполіс, 15.10.1057

ВЕРЕСНЕВИЙ СМУТОК

Смуток скорботи у вересні чується:
літо вмирає, і осінь гряде.
Листя жовтіє,
до смерти готується,
розпач лісами іде.
Сонце в блакиті,
і пестощі ширі,
та дні — понадщерблені,
втомлені дні.
Голене поле нічому не вірить:
сумно чорніють стерні...
Прийде у ліс,
у садочок,
на поле
по білих килимах —
весна.
До мене ж не прийде,
не прийде ніколи
палко омріяне в снах...
Дні вересневі для мене —
тужливі:
травня пригадую —
в мріях порив,
як вірив у те,
що тепер неможливе
в реальній осінній порі...

Міннеаполіс, 5.10.1960

ЗОЛОТИЙ ЖОВТЕНЬ

В золотій кереї,
Жовтень прилітає в багрянім жупані,
Лицарю шляхетний, в подувах вітрів.
дай усмішок теплих злotosердий пане,
сыйної пори!

Хай блакить у небі
золотом зігріє
золоті килими, в парках і лісах,
хай звучать хоралом злототкані мрії
та в сльозах не гине золота краса.

Не вбивай одразу
прийде ще безжальний
Хай бринять по росах брат твій, листопад.
і не гасять хмари гимни полудневі
золотих лямпад.

Хай тендітний шерех
сльози хмар не кроплять
хай вже в листопаді і вітри не рвуть;
збережи в блакиті прийдуть дні імлісті, —
золотаву путь!

Вінніпер, Ман. 12.10.1960

ЛИСТОПАД

Листопад...
Дерева напівголі
роздягає тепленький вітрець.
Листя золото падає долі,
його сніг скоро змеле,
зітре.

Але рожі в садку ще не вмерли:
пелюстки їх принадні, живі.
Долі примха
чи може — химера —
полуничка в зеленій траві...
Зажурилась верба, тьмяносіра,
і берізка голенька в журбі.
Та ялинка,
в надії і вірі
навіть з січнем піде на двобій...

... Сльози осені нині летіли,
хмара плакала журно німа...
Чи то смерть?
Ні! Не смерть,
бо у тілі —
у корінні ще смерти нема!

Листопаде!
Тобі не збороти
сил. весни:
гін коріння — міцний!
... І тебе не збороти, Народе,
мій Народе,
що прагнеш весни!...

Пасейк, 15.II.1960

ПІЗНЯ ОСІНЬ

Над полями сиві коси
розіслала осінь,
поглядає в гніві скоса,
на холодні роси.

Поіржавила стеблини,
листя долі стелить,
сліз дрібнесенькі краплини
сіє з неба-стелі.

В хорім тілі — хорі соки,
у гілках, у листі;
Дід — туман — у гай високий
суне, в голий, лисий;
загостює, налякає
і піде стернями...

Сива осінь от така є:
ворогує з нами —
розсіває над полями
безнадії сльози,
а по росах — білі плями —
вістку про морози...

Міннеаполіс, листопад 1952

Г Р У Д Е Н Ь

Грудень груди степів підморозив
і чорнозем в грудки позбивав.
Впали сиві,
 посріблені роси,
у яругах поснула трава.

Вітер дме,
 він стеблинки зів'ялі,
перелякані гонить в яри,
він бадилля згинає і валить
у нестримній,
 розбурханій грі.

Дні окрадені,
 в'ялі, безбарвні
гинуть в тузі —
 чеканні снігів,
Час зриває листки календарні,
в новорічні стремить береги.

Грудень,
 святом прикрашений діду!
Ти вмирання завершуєш днів,
рік ведеш у могилу розриту,
щоб новий заяснів...

Забирайся скоріше,
 бо січень,
хоч в морозах,
 весну вже несе,
він надії на квітень покличе,
передлуння квітневих пісень...

Міннеаполіс, 16.12.1960

НОВОРІЧНЕ

Ледве-ледве морозець лоскоче
припорошені снігом стежки.
Сонце в небі всміхнутися хоче,
хмар торкає ріжки.

Чуеш, Січню,
першунчику в році:

Не морозь!
Он вже Лютий іде;
хай лагідність на кожному кроці
нам несе твій надщерблений день.

Не лютой!
Не неси в буйнім шалі
рипу кроків

і голок в лице,
хай морозець твій пестить,
не жалить,
не коцюбить живцем.

Хай дух грудня триває ще й далі,
хай земля, хоч в грудках,
не дзвенить,
щоб удень, у сніжинках підталих,
пробивалось відлуння весни...

Міннеаполіс, 1.І.1965

ЛЮТИЙ

Не дарма називаємо — ЛЮТИЙ.

Він,
хоч здовжений трошечки день,
без найменших якихось прелюдій
з морозищем в обіймах іде.

Не дарма називаємо — ЛЮТИЙ.

Він голки розкидає в лице.
Поспішають зкоцюблені люди
до роботи бігцем.

Не дарма називаємо — ЛЮТИЙ.

Він без серця.
Замерзло. Нема!

І від сонця — холодні салюти.
В апотеозі люта зима.

Не дарма називаємо — ЛЮТИЙ.

Він у люті рипить і дзвенить.
В понадщедрій лютневій валюті —
холоднечі зеніт.

Міннеаполіс, лютий 1966.

НЕБО ПЛАЧЕ

Небо плаче,
у небі ті сльози!
Сліз не маю по втраті й надій!
Передчасно прийшла моя осінь,
мої смутком огорнені дні...
Орхідею-вакханку я бачив —
і жагу і Антарктики лід...

Сліз нема!
Тільки небо ще плаче.
Тільки небо!
Любити не слід!
Вдруге втратив я „знайдену мрію”...
Треба жити реальним тепер!

... Але що,
але ж хто то зігріє,
серце мрійника, завтра тебе?!

І чи варто ще жити і далі
без ілюзій,
без мрій, без шляху?!

Ні, не в небі, —
в очах моїх стали
знову сльози,
зросили тугу...

Сейнт Пол, 25.8.1964

СВИЩИК ДІНІ

Напишу Вам про нього, про Діні:
його клітка то — спальня на ніч;
він — прем'єр у пташиній родині.
Фах такий, як в Карузо — пісні.

Оченята — чорненькі маслинки,
колір пір'ячка — жито степів.
Не було і одної хвилинки,
щоб незручність стерпів...

Має ласощі, пестоші, ванни,
власне дзеркальце, клюмби і сад.
Політає, неначе в саванні
й повертається чемно назад.

Телевізор — для нього лекторій:
дуже, дуже цікавить екран,
хоч не любить ковбойських історій,
як у барах з пістолями гра.

А тепер є у Діні ще й Ляля,
товаришка в розвагах щодня.
В розваговім його капіталі —
дві папуги, як ближча рідня.

У меню кожноденному Діні
вісім страв: різnorodні зернята
і салата, і смужечки дині,
різні кекси, вода у горнятах.

До обіду — для Діні сюрприз:
житній хліб, виноград чи кавун.
На перекуску (може каприз),
дуже любить халву.

Весь квартет любить також просфори,
в поцерковнім недільнім меню,
у пошані й кондиторські твори:
марципанів ніяк не минуть.

Це — мій звіт Вам про Свищика-Діні,
отамана у хаті цілій, —
подається, немов на картині
віршописній малій.

Міннеаполіс, 8.5.1966

ТОДІ ВПЕРШЕ БАГАТТЯ ГОРІЛО...

Бурі шал.
З неба блискавки впали.
І одна —
не у скелі, а в хмиз.
Чийсь очі
чийсь розум, не спали
і затямили зміст...

Тоді вперше багаття горіло.
Владним холодом віяла ніч.
Ті, — навколо,
були пів-горілли,
але ж очі — ясні.

За печерами —
темінь і холод,
ікл страхіття
і жах пазурів.
Бачив Місяць байдужий,
довкола —
хмиз в печерах горів.

...Попід хутром —
волосся і м'язи,
та під черепом, —
в мозку є рух:
підпеклось,
коло вогнища, м'ясо —
стало звичним для рук...
...Гостра гілка убила дитину.
Непорушности холод... Що ж, спи!
Тої ж'ночі, у хижого тіло
полетів перший гострений спис...

Не віки, а сотки їх,
був камінь
і ломака додатками рук.
Досвід, розум
керують руками
і провадять у вищу пору.

... Легше жити!
І дух усе далі
загляда в запечерний простір.
І каміння — сокирами стали:
так зручніше
і бити й нести.

Хтось пішов
у намети, з печери,
мав сокиру,
багаття і ніж!
Ніж!.. нажав колосків на вечерю,
відпочив на стерні.

... При оселях —
собаки і коні,
у оселях —
кресало і трут...
Час віків
у незвідане гонить,
вдосконалює труд.

У ціловані сонцем години
і в задимлену синь вечорів,
закладались оселі твердині —
металевої велич пори.

Міннеаполіс, 24.4.1965

ЕЛЕКТРОЦЕХ

Енергійне, невпинне гудіння,
рух ритмічний могутніх динам.
Десь в минулім — степів шепотіння,
закосичена в квіти весна...

Ніч. Цех.
Ми працюємо. З нами
у напруженні руху живуть
працьовиті, могутні динами,
дротом кидають
ватти у путь.

Мої друзі — сталеві гіганти!
Ви і любі, і знані мені.
А колись — череду виганяти
з села йшов, як ще в небі вогні.

У небесному морі,
в просторі,
були зорі... ясні і сумні.
Від динам тепер зорі!
В їх хорі —
мені весело,
любо мені!

Пригадав я станицю.
Там хати
у садочках... похмурі, сумні.
Ще динам!
І от можна їм дати,
по дротах, електричні вогні.
Ще машин! Ще динам!
Струму! Криці!

Щоб від міста в станицю —
трамвай!

В синь нічну,
хай летять блискавиці
світлокрилі!..
Станице нова!..
Колективна кубанська станиця,
в мерехтінні електро-квітів...
Стільки радості! — факт!
Ні, не сниться!
Вечорами засяєш і ти!..

Ніч. Цех.
Ми працюємо. З нами
у напруженні руху живуть
працьовиті, могутні динами,
дротом
кидають ватти у путь.

Краснодар, листопад 1930

Я ВІРЮ У ЗАВТРИШНІЙ ДЕНЬ!

Темні, захаркані вулиці.
Дзенькіт трамваїв.

І сум...
Місто страхіттями шулиться.
В серці страхіття несуть...

Голі, обдерті вітрини.
Сотні у чергах стоять.
І думка
в порівняння рине —
де „двоголовий” і „ять”...

Ненавиджу кляте минуле:
кордони,
пагони,
батіг,
закони,
які позігнули
трудящих
для їхніх катів...

Ніколи,
вже більше ніколи
не прийде імперський орел!
А прийдуть —
індустрія, школи.
Хай гине трухляве, старе!

Я вірю,
що це тимчасове:
страхіття на зламі систем.
Щури хай сполохані,
сови...
А ми, хоч і в муках,
ростем!

Я вірю у соняшне завтра.
Воно в перемогах прийде —
турбіни,
комбайни і авта...
Я вірю у завтрашній день!

Краснодар, січень 1930

ШАЛЕНІЄ ВІТЕР...

Шаленіє вітер у степів просторі.
У станиці вскочив,
наче лютий звір,
зруйнував він праці кропіткої твори,
працю генерацій кинув в дикий вир...

Гей, північний вітре!
Розпроклятий вітер,
люто ти шалієш в просторах степів,
ти несеш і холод і руїну в світі,
в степовому світі,
щоб він все стерпів;

щоб лежав без серця,
щоб лежав він скутий,
ще й вітав би холод,
наче сонцесинь,
щоб не знявся в герці,
а в сліпій покуті
був руїнній силі,
як слухняний син...

Ростов-Дон, листопад 1932

СЕНС ЖИТТЯ

Сенс життя —
 ти скажи мені — в чому,
де маяк, до якого іти?
Опинившись
 в страхітті тяжкому —
де ті квіти надії знайти?
Дунав я,

 що життя наше — казка,
що шляхи наші —
 в зоряний сад,
що від'ємне —
 полуда і маска,
що омріяна прийде краса...

Я вважав,
 що зоріє кохання,
що любов то —
 основа основ.
І я щиро любив,
 без вагання —
юні пив я бадьоре вино.

А тепер —
 окуляри розбиті:
бачу все без рожевого скла,
маску знято
 і фарби позмиті,
та нема ні вітрил, ні весла...

Розгубився я в велетні-місті.
Вмерли мрії —
 мов сльози гіркі...

Лиш бажання —
 здобути щось з'їсти,
в буревії жорстоких років.

Сенс життя —
 ти скажи мені — в чому,
де маяк, до якого іти?
Як вціліти в страхітті тяжкому
і де квітів надії знайти?

Ростов-Дон, жовтень 1932

МІСЦЯ У МОРГАХ НЕМА

Проклинав,
коли був на вокзалі,
проклинав,
коли слухав я там —
чому люди з'юрбилися в залі,
чому з сел
утікають в міста...

Бачив —
в пухлої мами дитина,
також пухла,
вже мре на руках;
бачив —
гине он-там, за тим тином
старша жінка,
мов грудка суха...

В місті — трупами вкриті всі парки,
в місті — місця у моргах нема.
Молодят от проходила пара —
він упав... Вона йде вже сама...
Я розгадую логіку змісту:
чому хліба в станицях нема,
чому юрби голодних до міста
ХЛІБОРОБІВ зганяє зима?!

Ой, зима!
О, мій болю проклятий!
Хліб жую,
а голодні в очах...
Це — „збудований рай!”
Це відплата!!!

Москви помста! Це —
смерть без меча!..

Ні! Нема вже у серці надії,
і немає ілюзій тепер:
наджорстокі, жахливі події,
Україно,
зустріли тебе!

Ростов-Дон, грудень 1932

ВІЄТ-НАМ

Почуття до Вієт-Наму подвійне:
знаєм хто провокує Вієт-Нам,
хто у світі розпалює війни,
хто є ворог смертельний всім нам.

Знаю це...

А проте — і їм слава,
безіменним героям лісів,
що обстрілюють панцерні лави
та вмирають

з усмішками — всі...
Не за орден чи гроші
вмирають.

Є мета.

Вона чітко ясна:
геть кордони у рідному Краю!
Хай живе суверенний Вієт-Нам!

Друже-брате!

Вієтнамський мій брате!
Я ж бажаю того,
що і ти!

Щоб самим свою землю орати,
незалежності шляхом іти...

Вас шкода мені,

джунглів герої!
В нас також „таращанці” були,
ті, хто власні руйнуючі Трої,
москалям їх,
катам віддали.

Комунізм вам готує єдине —
і тяжке і криваве ярмо!

Для Москви всі народи, то нині
в їх означенні — „сволоч! Дерьмо!”

Не чекайте, щоб Мао чи Брежнев
найцінніше —

свободу дали!
Апетити у них безбережні:

хочуть мати —
новий сателіт!..

Ст. Пол, 10.8.1965

ШОВІНІЗМ

Комунізм —
найсвятіша з релігій
всіх країн,
всіх народів,
по морозах,
по бурях —
епох;
вдлига...
То людина,
як вищість, як бог.

Комунізм —
справедливість і братство,
єдність світу
і єдність людей,
стерті сльози,
поламані грати,
сйиво гордих вселюдських ідей...

Це — теорія!
В практиці ж інше
(Та ж його не було і нема!) —
з його іменем значно зручніше
десь повстання здійсмати!..

Він, це — маска!
За нею — Росія,
звироднілий імперський фашизм...
І держава, і нарід —
месія
з рабовласницьким гоном душі.

Двоголовий орел
і серп-молот...
різна зовнішність, суть —
та сама:
привілеї для вищого кола,
праця й злидні —
для мас...

Рафінованіш нині — всі засоби,
і жорстокіші нині кати,
але гра споконвічна це —
Цілий світ, — як об'єкт для мети. все собі!
Комунізм для Москви — баль масковий,
щоб загарбати світ у війні,
ім'я ж духові в цілій Московії —
ШОВІНІЗМ!

Міннеаполіс, 23.6.1966

КОРОТКОЗОРИМ

Я часописів вже не читаю,
на пригодницькі фільми іду...
Втратив Захід простори Китаю, —
кличе грізну біду.

Не дали допомоги ви нації,
бо того не хотіла Москва;
танцювати з московської рації
заманулося вам...
Подуріли банкіри Вол-стріту:
тільки НІНІ в них,
Завтра — хоч смерть.
Будуть їхні всі сейфи розбиті —
це багато часу не візьме!..

Коли придуть східні легіони,
в ізольований квотами рай,
то встановлять там власні закони...
Не чекайте добра!..

Мюнхен, жовтень 1949

П Р И В И Д

Ходить Привид по Європі,
Привид комунізму...
Карл Маркс,
„Комуністичний маніфест”.

Ходив Привид по Європі,
довго не щастило:
не знаходив в гардеробі
одягів для тіла.

До країн заходив ріжних,
щоб здобути базу,
але навіть у Парижі —
гепнувся відразу...

Підупав на силах Привид,
збився зовсім з маршу,
скочив, збочив якомсь криво
в Росію „мамашу”.

І от раптом — диво-дивне!
Понад сподівання —
стали учнями активно
тут расейські Вані.

Дуже легко ґрунт місцевий
вклався в тези формул,
і „абщіні” післанцеві
дали чудо-форму...

Теж знайшов він цінні дуже,
споконвічно в поту піні,
хоч ледачі, але дужі
москалів покірні спини...

„Домострої” та синоди —
справжній скарб для диктатури,
щоб „Камарінскаго” ноти
стали гимнами культури...

Враз забув про Захід Привид
(в ільїчові ж трапив лапи) —

„пад гребьонку” зрізав гриву,
в традиційні взувся лапті...

Хоч лишився в симбіозі
Привид у Росії,
все ж —
розбіжності серйозні:
вона й він — Месії...

В революцій бурях, зривах
лапті якось заваджали...
Привид знов —
левина грива,
Маркса гостре жало.

Двоголовий впав додолу...
Стяг червоний — вгору!...
Але ж Росії — недоля:
стала квола, хвора.

Скрута, горе: надто ж мало —
тільки Півночі просторів;
ваблять цукор, нафта, сало —
Південь — степ і гори.

З Ільчом на спілку родить
Привид пляни ладні,
щоб Москві усі народи
знов були б підвладні:

„Не губерні” — інша форма,
хай „Союз” в нас буде!
Збережеться і плятформа,
і рабів здобудем...

„Астрійом штика” й брехнею
Привид став усесоюзним:
„Мать-Росія” і от з нею
в „іногородців” — „братські узи...”

У наступнім царюванні
Привид став психічно-хворим.
Це ж для нього тоді Вані
наскладали трупів гори...

Це ж для нього в Україну
несли „Серп і Молот”
ще нечувану руйну —
кров і смерть і голод...

У добу оту прокляту
Сталін-Привид, Привид-Сталін
закріпили єдність, владу,
одноцілістю мов стали.

В п'ятирічках розбудови
(на кістках, сльозах і крові)
тези вождь нові „гатовіт”
і похмуро супить брови.

Пхає Привид в дух царату,
наче муху у варення,
всі сприймаючи поради
з цареславних теревенів...

Імпонує дух імперський:
у віках знайшов „Героєв”,
на Петрах, Іванах сперся
і — новітній грізній зброї.

Кляса стала — тільки маска,
але фактом — самодержець,
що рабів слухняну масу
у страху терором держить.

Культ особи в хмари лине:
перевищені Нерони!
Маркс стає додатком з глини,
просто бюстиком при троні...

Суне Привид в іншим строї:
в реставрацій гоні
бере в Росії старої
маршальські пагони.

Всіх царів і генералів,
що з Москви і Тули,
що імперію „сабрали”, —
він до Маркса тулить...

З байстрюків усіх народів
злизує він плями,
щоби стали „благородні” —
були б з москалями.

В напрямній таких політик
„Маніфест” десь під ногами:
стали всі космополіти
понадворогами...

Пише Привид директиви
(Маркс в могилі плаче...),
нормативи ж ... надто дивні,
з Геббельса неначе:

„В світі всі об'єкти слави
росіян створили лапи,
то ж — найбільший мореплавець —
не Колумб, а Лаптев!

Не усякі Едісони, —
Яблочкін дав ватти,
і мистецтва всіх фасонів
Росія є мати...”

Спеціально ж „інородцям”:
„Успіхи важливі,
незалежно в яким році,
то — московські впливи!..

Всі народи — другорядні,
що в Союз сповиті,
без москвинів аж безрадні:
Росія — пуп світу!..”

... І от сталася пригода:
Привид трохи не загинув,
як у червні, в день погоди
раптом — ніж у спину...

Хоч і зброї мав багато,
рачки мусив лізти,
слізно помочі благати
у капіталістів...

Дні останні вже лічили
в Гітлера навалі,
але ж Рузвелти, Черчілі
все ж — урятували!!!

Пооскубаний був Привид,
змиршавілий, в ранах,
поголив і рештки гриви
в сталінграндський ранок...

Поголив... І в нагороду
Уол-стріта плата:
десь з десяточок народів
просто на загладу...

Настрахали Захід пруси:
Привид став мов братом, —
дозволяли отожд друзі,
що хотів те й брати.

В грізну силу виріс Привид —
від Штетіну до Шангаю,
перестав голити гриву,
от ту гриву, що лякає...

Завеликий все ж' був кусень,
щоб Москва ввесь з'їла,
як калмиків чи тунгузів:
Китай — далеч, сила!..

У конфлікті колос грізний
тріс, немов макітра:
хоч подібні, але й різні —
Мао й цар-Нікіта...

Дві імперії — дві суті —
в двох відмінах Привид.
Уол-стріти страхом скуті:
в джунглях мають кривди...

Знову вірять Уол-стріти
хіромантам різним:
„З ними треба говорити,
москалі — безгрішні!..

Тільки Мао то — загроза,
тільки Мао — горе:
не приймає всіх запросин,
агресивно-хворий...

Ну, а Брежнев — друг Де-Голя
в русі прогресивнім...
Росіяни ж — не монголи,
комунізм посивів..."

Привид суттю то — Месія.
Центр, коріння чину
його там! — в Москві, в Росії.
Дім там, Батьківщина!

Хто шукає тільки правди —
бачить ті народи,
що могли б в боях кривавих
Привид побороти.

Для Москви вони страшніші,
аніж Мао, атом...
Ці народи врешті й знищать
привидову хату...

Міннеаполіс, 27.6.1966

СПОВІДЬ

В світі чисел
і фактів
і формул,
в парадоксів римованій грі, —
інтелект мій знайшов таку форму,
щоби жити
без мрій...

Замість слів про кохання коханій,
я злітаю в майбутнього вир.
Хоч нема у житті гураганів,
але й сонця немає в траві...

Не шукаю для себе нічого,
бо я все у житті розгубив,
не знайшов
ні гріхів, ні святого,
тільки —
велич доби.

Я — то частка плянетного нині,
і не я, і не ми,
але ті,
ті,
що прийдуть в віки її сині, —
будуть гордо іти.

І ті атоми,
де ця свідомість
у цю мить так яскраво горить,
поплітають галактики в томи
в богорівній майбутній порі...

Міннеаполіс, 1.6.1966

ПЕРЕКЛАДИ

ПОКАРАНІ БОГАМИ

*Віршований переклад маорійської легенди про вулкан
Рау-Пау і Тонга-Ріро, ріку Ваї-Кату, озеро Таупо
та гейзери Іка-На-Мауї (Північного острова)
Нової Зеландії.*

Рау-Пау й Тонга-Ріро,
щирі, дружні два брати
з лона миру, згоди, віри
впали раптом в кіш біди.

В гір-братів була сестричка
Ваї-Ката гомінка,
пінна, грайна, буйна річка,
на порогах аж дзвінка.

Їй завжди було замало
всіх джерел з грудей братів:
— Гей, ви ледарі-дрімайли,
стан мені цей очортів!

Не давайте Сонцю роси,
бо води мені не досить.
А як ні, то на біду
я від вас десь геть піду!..

По терпких словах Ваї-Кати
Обгортає сум братів:
— Де ж тих рос сестрі шукати,
що проміння п'ють з лісів?..

Знову ж: Сонце — Бог, а боги
мають безліч всяких примх:
як у гніві, навіть трохи,
з неба вмить гуркоче грім.

— Чую, брате, буде горе —
грізна кара для обох:
за сестри дурні докори
громом вдарить Сонце-Бог...

— Сонце в небі. Це — далеко.
А сестричка — поруч, тут,
і її ридання, клекіт
в пінних хвилях все ростуть.

Як сестра так дуже просить,
хай бере собі всі роси.
Ну, а небо хай гремить.
Грім триває тільки мить...

Ці слова братів Вай-Кати
чув Вулкан — жорстокий дух,
під Таупо в темній хаті
був тоді він на біду.

В синім морі Сонце спало,
та Вулкан його збудив
і сказав, що нині сталось,
чом з глибин прийшов сюди.

— Друже-Сонце, любий брате!
Ти — це велич, та я сам
можу так їх покарати,
що вжахнуться й небеса!

А ти мусиш згоду дати,
мудрий, щедрий, щирий брате!
Я вогонь їм кину в груди,
я вогнем карати буду.

... Хоч злочин не став ще чином,
та боги знайшли причину
для покарання братів,
як Вулкан того хотів.

Від часів старих карає
Дід-Вулкан обох братів.
Він з глибин їх тіло крає,
в їхні груди сам влетів.

Вай-Кату він ще тяжче
за жадобу покарав:
попалив над нею хащі,
не лишив їй навіть трав.

Він прогриз вздовж неї діри:
— От, дивися ти завжди,
як вода парує в вирій,
в небо лине, наче дим...

... Чи хто винний, чи то ні,
у віках не слабне гнів —
за невчинені гріхи
досі платять ще борги...

.....

Гей, зважайте, добрі люди,
кари є, і дуже люті, —
не гнівить і ви богів,
бо часом вони лихі!

2-га редакція, Міннеаполіс, 9.12.1964

Н. А. Некрасов

ЗАЛІЗНИЦЯ

Ваня (у фурманській свитині): — Татусю хто будував цю дорогу? Татусь (у плащі з червоною підшивкою) — Граф Петро Андрійович Клейнміхель, серденько!

Розмова у вагоні.

1.

Осінь — чудова! Дзвінке і здорове
втомлені сили повітря свіжить.
Річка під льоду тоненьким покровом,
лід, наче цукор підталий, лежить.

От — на узліссі, мов в ліжку м'якому,
можна спочити: тут справжній килим,
в листі опалому, ледь шерехкому —
спокій і простір землі.

Осінь — чудова! Морозяні ночі,
золотом сонця напоєні дні...
Лад у природі! Приваблюють очі
мох на болоті, горбочки та пні.

Гарно навколо! У сяйві задумнім
скрізь я тут рідне, я Русь пізнаю...
Швидко я рейками їду чавунними,
думаю думу мою...

2.

Тату ласкавий! Та ж годі в незнанні
бути дитині! Дозвольте мені
в місячний вечір розумному Вані
правду сказати про рейки срібні.

Праця була величезна тут, милий,
безліч зусиль в ній і мук!
В світі є цар. То — володар всесилий —
голод на ймення йому!..

Армії праці — підвладні. Керує
ними він. В юрби зганяє людей.
Ходить за тими, хто сіє, мурує,
в море, в болота, у рудні веде!...

Голод зігнав сюди юрби народні.
Сила — в страшній боротьбі,
все ж подолавши ці хащі неплодні,
смерть заробила собі.

В простір доріженька насипом далі —
стовпчики, рейки, мости...
Всі на кістках вони, хлопче, постали...
Скільки кісток тут — чи знаєш це ти?

Вигуки, чуєш, лунають погрозні?
Тупіт і скрегіт зубів;
тіні танцюють на шибках морозних...
Що там? — То юрби мерців!

От наздогнали і потяг та швидко
осторонь, бачиш, біжать.
Чуєш їх пісню? „У сьйві нам видко
праці здобутки лежать!

Тяжко робили ми: в спеку і в холоді
зігнуті в праці були,
хорі цингою, катовані голодом,
мерзли і мокли, в землянках жили.

Нас грабували письменні та люті
наші старшини, гнобили вони,
горя по вінця зазнали тут люди,
праці тяжкої сини!

Нашої праці здобутки тримаєте.
Доля судила нам в землю лягти...
Чи і тепер ще за нас пам'ятаєте,
чи вже забули брати?..”

Пісні не бійся ти їхньої дикої!
З Волхова, з матері-Волги, з Оки,
з різних окраїн держави великої
це — твої рідні, брати-сельюки!

Ти не соромся! Лице рукавицею
не затуляй! Ось поглянь у той бік!
Бачиш знеможений вкрай пропасницею
хорий стоїть білорус-робітник? . .

Русий. Високий. Обличчя — зів'яле,
ковтун у волоссі і гній на руках.
Ноги, які у болоті стояли, —
спухлі колоди. У погляді — жах . . .

Груди запалі, що заступ дбайливо
тисли, давили щодня, цілий вік . . .
Пильно дивися, як тут неможливо
тяжко свій хліб заробляв чоловік!

Не розігнув ще він спину горбату,
бачиш, і зараз вночі
звично іржаву тримає лопату,
землю копає, мовчить . . .

Звичку до праці, могутню, шляхотну
нам би здобути й собі . . .
Благослови ж ти будову народну,
працю шануй і працюючих піт!

Та не турбуйся за рідну вітчизну . . .
Витерпів російський досить селяк,
витерпів він і дорогу залізу,
витерпить безліч ще горя і мук!

Витерпить все і довершить будову —
шлях у майбутнє проложить собі.
Гірко, що жити в ту пору чудову
вж'є не прийдеться нам, навіть тобі.

3.

Раптом гудок паротяга неначе
зойкнув, і зникла юрба мертвяків.
„Дивне, татусю, я мариво бачив”, —
хлопець промовив — „Он там селяків

наших з п'ять тисяч раптово з'юрбилося,
він їх мені у вікні показав:

— Це бударі залізниці з'явилися!..”
Зареготав генерал і сказав:

„Був нещодавно я там — в Ватикані,
був в Колізеї нічної пори,
бачив у Відні святого Стефана.
Чи ж то... їх нарід створив?”

Сміх мій невічливий, прошу, пробачте,
логіка ж ваша здається така,
що Аполон Бельведерський неначе
вартість дістав черепка...

Нарід ваш, пане, античні будівлі,
чудо мистецтва всі знищив, стоптав...”
Хоч заперечення правди злетіли,
знов говорити він став:

„Та ж англосакси і німці й слов'яни
не споруджати, ламати майстрі,
варвари дикі то, юрби півп'яні!..
З хлопцем тепер говорім!

Смерти видовищем, горем дитину
гріх турбувати. Досить тих мук!
Може б і гарну в цій праці картину
ви показали б...”

4.

— Радий йому
й гарне подати. То ж слухай, мій милий:
працю скінчили, і німці у млі
рейки загвинчують; хорі, безсилі
всі — у землянках, а мертві — в землі...

Біля контори гуртками з'юрбилися.
Кожний потилицю чухав і м'яв:
всі ж за роботу ще й винні лишилися,
кляті прогули: грошей чорт-ма!

Все у книжки нотували розхідні —
в лазню ходив чи хорів на цингу:

„Може й лишився ще гріш жалюгідний,
годі питати!...” Рукою махнув...

В синім жупані сам пан на будові,
пика червона, гладкий, кремезний,
ділянки їде приймати готові
селищем в свято. І от перед ним

вмить розступається люд робітничий...
Усміх в спітнілім лиці,
взявся у боки й до всіх мальовничо:
„Добре!.. От так от... Отож — молодці!

Праці — кінець. Ну, і з Богом додому!
(Скиньте ж шапки, коли я говорю!!!)
Борг ваш касую! Кінчаймо на тому,
й бочку горілки дарю!..”

Крикнув „ура” хтось. І от — голосніше,
дужче, міцніше — „Ура!!!”
Бочку в десяцьких схопили спритніші,
навіть ледачі посунули враз...

Випрягли коней, впряглися й пігнали
з криком „ура!” всі хазяїна... Ні!
Тяжко вже кращу знайти, генерале,
іншу картину, відрадніш, ясніш!...

1864

1-ша редакція перекладу — Краснодар, вересень 1930,

2-га редакція — Мюнхен, лютий 1947,

3-тя — остання — Міннеаполіс, 10.6.1966.

Владімір Маяковський

БОРГ УКРАЇНИ

Чи знаєте ви
українську ніч?
Ні!
Ви не знаєте української ночі.
Тут
небо чорніє — дими і вогні...
У герб —
п'ятикутні зірки — вточені...
Де з горілкою
в сміливості,
вирувала у крові
Запорозька Січ, —
там,
загнузданий дротами
в Придніпров'ї,
Дніпр
віддасть турбінам сили
всі!
По дротах
від Дніпра — сиві вуса —
струм машини виробень
струсить!..
Адже у рафінаді
є і для Гоголя
певна принада...
Ми знаємо —
чи п'є, чи курить Чаплін,
ми знаємо
Італії безрукі руїни
та які
на краватці Дугласовій
краплі
А що знаємо ми
про світ України?..

Обмаль знань в росіян.
 Бо ж —
 тим, хто поруч, — пошани мало...
 Знаємо ми — український борщ,
 знаємо ми — українське сало...
 А з культури? Та зовсім бідненько:
 крім двох уславлених Тарасів —
 Бульби та відомого Шевченка, —
 більш не вичавиш з нас.
 В жадному разі!
 А притиснуть кого — зчервоніє,
 Старий аргумент витискаючи як рожа,
 якийсь анекдотик знову;
 скаже порожній,
 щось із курйозів української мови...
 Я кажу тобі, товаришу- москаль:
 на Україну жартом зуби не скаль!
 Вивчіть цю мову, з прапорів хоралу.
 Мова ця і велична й проста:
 „Чуєш, сурми заграли,
 час заплати настав...”
 Хіба є щось заялозеніш,
 тихше,
 як те слово зачовгане —
 „слышишь”!..
 Я чимало слів придумав вам.
 Зваживши їх, кажу я:

Хочу, щоб усіх моїх віршів
повнозвучними стали, слова —
як слово — „ч у є ш”!
Важко стовкати всі питання в одні,
та до гордощів не будьмо занадто охочі...
Чи знаємо ми українську ніч?
Ні! Ми не знаємо української ночі!..

Бруклін, Нью Йорк, 30.3.1961

ПРО АВТОРА

Поет-оптиміст Микола Дербуш належить до когорти освітників, життя яких пройшло в громадській праці. Вірний послідовник Шевченка він словом і ділом кличе людей до праці на визволення України, а людство до замирення й любови. Він гаряче вірить у „Соняшне завтра”, заповідає молоді гін уперед і спільну працю: „До надуми”, „Пам'ятайте” та ін.

Поділяючи гасло С. Петлюри „кров, пролита за Україну, свята, вона повік не засихає”, Дербуш з пієтизмом ставиться до борців за волю українського народу, без огляду на те — до якого політичного середовища належав герой-мученик за ідею: „Симонові”, „Незабутнім”, персональні присвяти тим, хто відійшов у вічність.

В ділянці політики він тверезо розцінює міжнародне становище і картає потужні країни за недалекоглядність і байдужість до поневолених: „Короткозорим”, „Привид”.

Так само засуджує поет і моральний розклад у сучасному суспільстві. Він не сприймає, не схвалює намулу цивілізації, що веде до звиродніння й дикунства: „Містоспрут”, „Ні, я не вріс”, „Бітлс”, „Телевізор”...

Його інтелектуальні зацікавлення в полоні космічних летів: „Індії неба”, „Шляхи у безмежжя”, „Кроки в майбутнє”. Він палкий прихильник „мандрів” людства в минуле й прийдешнє, бо вірить у поступ, вірить у потугу об'єднаних дій.

Чимале місце в творчості Дербуша посідає лірика, переважно оспівування природи, не раз перейняте тугою за рідним краєм, яку тамує — знову ж' таки — віра у краще завтра. Низку творів присвячено друзям-товаришам.

Не бракує Дербушеві й гумору, особливо у творах раннього періоду. Мова чиста, прикрас небагато, переважно в ліриці. Ритм — уривчастий, рубаний.

Є в його спадщині віршовані й прозові добре зроблені переклади. Серед них більшого розміру — „Один день

Івана Денисовича” Солженіцина. Дербуш переклав цю річ одразу, як вона з’явилася, та, на жаль, українська преса в США не спромоглася переклад надрукувати.

Як людина Микола Дербуш був доброї ласкавої вдачі, поривний, емоційний. Він — як не багато хто — умів прощати образи чи ворожнечу, вважаючи їх за вияв атавізму, що його людство мусить позбутися.

У збірку входить лише частина поетичної спадщини, що не вичерпує обсягу тем, заторкнутих поетом.

Дербуш Микола Миколаєвич народився 31 липня н. ст. 1910 року у Верхньодніпровському на Катеринославщині (тепер Дніпропетровська область). Був він єдиною дитиною в родині мирового судді Миколи Костевича та його дружини Марії Миколаєвни.

З раннього дитинства хлопчик любив слухати оповідання про подорожі та пригоди, відзначався невситимою допитливістю і, рано навчившись читати, вишукував відповіді на безліч своїх питань в енциклопедіях.

З 1912 року родина жила в Дебальцевім (великий залізничний вузол), і малий Микола „їздив” по залізничній мапі у всі кінці країни. Батько числився в офіцерському чині і щороку відбував військову повинність у Криму. Тоді родина теж виїздила на шість тижнів у Крим. Це все поширювало Миколині уявлення та знання природи й географії.

1915 року батька призначено до штабу генерала Радко-Дмитрієва в Ризі. Як і кожний офіцер, він мав джуру з рядових. Трапилось так, що його джурую став українець Павло Буртник, цікава, свідома людина. Він багато розповідав Миколі про минуле України, тільки просив нікому не казати про їхні розмови. І малий Микола твердо дотримував слово. Так в юному серці засіялося зерно любови до України і озвалося в часі революції як голос крові: Миколина мати походила з дому Байдаків, де в родинних переказах шанобливо згадувалось ім’я прадіда — запорожця Байдака.

Після більшовицького перевороту Дербуші переїха-

ли на Кубань і з 1924 року жили в станиці Тихорецькій. Батько спершу працював у Колегії захисників, а пізніше юрисконсульту на заводі. Мати підготувала Миколу до іспиту, і його прийняли відразу у старшу клясу середньої школи. Успішно закінчивши семирічку, Микола продовжував навчання в Краснодарському педагогічному інституті; брав участь у студентських часописах, писав вірші, викладав на курсах українізації. На свята й вакації він приїздив додому, духовий зв'язок з батьками не уривався: в родині Дербушів не існувало проблеми розриву між поколіннями.

По закінченні інституту Миколу, як одного з кращих випускників, відрядили працювати в Ростов-на-Дону у видавництво „Северний Кавказ”. Надійшли роки, коли советська дійсність цілком розчарувала молодого ідеаліста, убила його мрії про світле майбутнє українського народу. Коли громили видавництво, заарештували й Дербуша. На щастя, потрапила його справа до людяного слідчого, що сприяв звільненню. Пережила родина й „золоту ніч”, коли ГПУ вчинило трус і забрало всі золоті та срібні речі. А згодом арештували батька, відібрали мешкання. Батько невдовзі помер на тиф, і Микола з матір'ю бідували удвох. Микола працював у Залізничних школах, а потім у педагогічному інституті, одночасно складаючи іспити на географічному факультеті Ростовського університету.

За станом здоров'я Миколу від військового обов'язку звільнено з зазначенням у книжці „годен к нестроевой службе”. Проте, Освітній відділ залізничних шкіл, вважаючи Миколу за кращого вчителя, вживав заходів, щоб його не викликали до нестроевої.

Почалася війна, бомбардування, вишукування диверсантів, арешти. Дружину Миколи мобілізували (була вона лікарем), не минуло й півроку, як вона загинула на фронті.

В перебігу дальших подій — вихід на еміграцію: Вінниця, Катовиці, Львів, Берлін, Відень, Регенсбург, Мюнхен, де зустріли кінець війни й силувану відправу „на родину”. Дербуші вціліли виключно завдяки Миколиній звинності;

на запит американської поліції Микола відповів: „Ми кавказці!” — і їх відпустили.

Живучи в Мюнхені, Микола працював вантажником і співпрацював у часописах та журналах, а також викладав на матуральних курсах кілька дисциплін. Мати влаштувалася друкаркою в „Домі милосердного самарянина”.

Настала пора виїзду в інші країни, а в міжчасі — репатріяції. Одержавши афідавіт з допомогою проф. Ол. Грановського, Дербуші приїхали до США і осіли в Міннеаполісі, де їм допоміг влаштуватися о. Андрій Кість. Останні роки Микола працював у шпиталі для інвалідів-ветеранів. Хоч і втомлювався фізично але відчував себе на тому місці рівноправним, неупослідженим громадянином і робітником, відпочивав душею.

— — —

У Новому світі Микола відразу ж пірнув у громадсько-політичне й культурне життя української громади: вчителював у парафіяльній школі, читав лекції на курсах українознавства, робив доповіді на теми з географії, астрономії й літератури, писав статті в місцевий бюлетень УККА, в часописи й журнали Америки та Канади, перекладав, був членом Літ-Клубу Міннесоти. Крім того був він довголітнім секретарем УККА та 345 Відділу УНСоюзу, збирав і зберігав архів УККА (до 30 течок!). Старанням його і його матері цей відділ фігурує на мармуровій дошці фундаторів (третє місце) в Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі.

Для власного удосконалення ніколи не мав часу через „невідкладну” громадську працю. Друкував поодинокі вірші, а збірки так і не встиг видати.

На останні півроку доля позбавила його найголовнішої втіхи — пропав голос, а з ним і змога спілкуватися з людьми, ділитися своїми знаннями, думками. Це дуже гнітило.

20 грудня 1972 року в Міннеаполісі, Міннесота, по двох тяжких операціях Микола Дербуш помер.

Проф. Олександра Костюк

ДО ВИДАННЯ СПРИЧИНИЛИСЯ:

Амброзяки *Ольга й Максим*, Байдак *Віра*, Борецькі *Оксана й Олександр*, Бреславець *Галина*, Бреславець *Катерина*, Брині *Мирослава й Андрій*, Бринь *о. Микола й Оксана*, Булавицькі *Ніна й Олекса*, Бутків *Ольга*, Гайдак *Павлина*, Гайдукова *Марія*, Галілова *Наталія*, Георгієнко *Лідія*, Гноєва *Марія*, Гноєвий *Анатолій*, Годинські *о. Микола й Варвара*, Горбуль *Марія*, Грановські *Дагмара й Олександр*, Гуменюк *Антоніна*, Данилюк *Аліса*, Добродій, Домбровські *Марга й Василь*, Дорош *Андрій*, Елліоти *Інна й Роберт*, Ельників *Ольга*, Єрмоленки *Валентина й Сергій*, Златоуст *Віра*, Змага *Олекса*, Івашенко *Наталія*, Йосипишин *Петро*, Канюки *Марія й Олександр*, Каркоці *Надія й Михайло*, Кириленки *Олена й Мирон*, Кириленко *Степан*, Кісті *о. Андрій і Анна*, Комар *Дмитро*, Костецька *Анастасія*, Костецькі *Софія й Віктор*, Костюк *Олександра*, Крохмалюки *Дарія й Василь*, Кулики *Антоніна й Василь*, Кучварські *Леся й Степан*, Ланге *Євгенія*, Левицькі *Галина й Люба*, Лимар *Катерина*, Ліга *Православної Молоді при церкві св. Михайла*, Лісовичі *Ія й Володимир*, Луців *Іванна*, Мартиненки *Любов і Олександр*, Мельник *Адам*, Михалевич *Михайло*, Міщенко *Євдокія*, Невідомий, Новицькі *Надя й Славко*, Община *Євангелістів у Міннеаполісі*, Падохи *Ірена й Ярослав*, Папіж *Гілярій*, Перчишини *Люба й Ілько*, Правдюки *Алла й Павло*, П-и *Ніна й Іван*, Пригари *Ольга й Микола*, Прокопів *Федір*, Прокопович *Микола*, Прядки *Ольга й Іван*, Рибакі *Олена й Роман*, Романовська *Олена*, Рябокiнь *Галина*, Савка *Мирон*, Семенюки *Галина й Антон*, Сингаївські *Леся й Іван*, Смовська *Лідія*, Соловей *Оксана*, Сохан *Володимир*, Ташуки *Катерина й Ілько*, Тоцький *Семен*, Филиповичі *Катерина й Юрій*, Хабін *Дмитро*, Чигирин *Гнат*, Шмідт *Ірена*, Якимці *Євгенія й Микола*, Янович *Іван*, Яцькови *Ліля й Олекса* та Менжега *Люба*.

ЗМІСТ

	стор.	стор.
Вітер з України	7	Настроєве
Батьківщина — одна	8	Травневі мрії
Симонові Петлюрі	9	Мрія
Незабутнім	11	Серпень Кубані
До надуми	12	Серпнева буря
Соборність	13	Музей краси
Безсмертя стверджене в законі	15	Вересневий смуток
Шевченко — Вашингтон	17	Золотий жовтень
Кобзареві	18	Листопад
Кредо	22	Пізня осінь
Думка	23	Грудень
Минуле... Сучасне... Майбутнє	24	Новорічне
Індії неба	25	Лютий
Земле — мати!	26	Небо плаче
Затісно стало на землі	27	Свищик Діні
Ми — перлина	28	Тоді вперше багаття горіло...
Так! Це буде!	29	Електроцех
Місяць-місяченько	30	Я вірю у завтрашній день! ...
„Емпайр”	33	Шаленіє вітер
Місто-спрут	34	Сенс життя
Ні! Я не вірі!	36	Місця в моргах нема
Телевізор	38	Віет-Нам
Бітлс	40	Шовінізм
Соняшне завтра	41	Короткозорим
Наша доба	43	Привид
Шляхи в безмежжя	44	Сповідь
Кроки в майбутнє	46	
Колумби майбутнього	48	Переклади
Пам’ятайте!	49	Покарані богами
Юнь сурмить	52	Залізниця — Н. А. Некрасов ...
Гартуймо	53	Борг Україні —
Діаманти окрилених слів	54	В. Маяковський
Близькій і далекій	55	—х—
Ой, весна!	57	Про автора
Квітень	58	До видання спричинилися

